

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Budapest, V. ker. főút 30. sz.
II. emelet, 18. ajtó,hová az előfizetési pénzek,
kéziratok és fölszólamlások
küldendők.Bérmertelen levelek el nem
fogadtatnak.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

SZOMBATI UJSÁG.

ZSIDÓ VALLÁSI, KÖZSÉGI, TARSADALMI és KÖZMŰVELŐDÉSI

HETILAP.

Előfizetési díj:

Egy évre 6 frt
Fél évre 3 „
Negyedévre 1 „ 60 kr.
Egyes szám 12 „

Hirdetési díj:

Egy kéthasábos petitsor 10 kr.
Többszörös hirdetésnél 7 „
Nyilttér sorja 20 „
Bélyegdíj 30 „
minden beigtatás után.

Felelős szerkesztő: Zsengeri Samu.

Megjelenik hetenként egyszer.

Tartalom: Jóslat. Zs.-tól. — Kossuth L. és — Verchovaiék. Führer Ignácztól. — A zsidó anyakönyvekről. — A szabadsajtó a zsidó-kérdésben. Benedictustól. — Apróságok a zürzavaros világból. Rosinger Mártontól. — Tárca: Zsidó jellemképek. — Levelezések. — Irodalom. — Különlélek. — Hirdetések.

Figyeltetés.

Lapunk felelős szerkesztője hazaérkezvén, most már saját lakására, (főút 30.) kéri a lap számára beküldött cikkeket czimezni.

J ó s l a t.

(Zs.) Megszólalt a haza nemtője, Kossuth Lajos, elmondotta jóslatát az eszlári ügyben, mert veszedelmesnek tartja a hazára és békezavarónak a társadalomra nézve.

A ki tudja, mily óvatossággal szokta nagy hazánkfia a hazát illető nézeteit világgá bocsátani s mily nagy megfontolással ítél ő a legcsekélyebb ügyekben, nem fogja az eszlári esetre vonatkozó szavát csupa frázisnak venni.

Két lehetőséget lát a nagy férfiú a fenforgó veszedelmes ügyből folyni, ugyanis: „vagy az talál kiderülni, hogy a bűntény forrása vallási fanatizmus s a tömeg nem fogja megkülönböztetni az egyes fanatikust az egész felekezettől, és származhatnak belőle oly dolgok, melyek az egész nemzetet kompromittálják, vagy az derül ki, hogy közönséges bűntényről van szó, akkor meg bíróságunk lesz kompromittálva, hogy annyi ideig ily izgatottságban tartotta a közvéleményt.“

Nincsen ember széles e hazában, ki a nagy férfiú hazaszeretét kétségbe merné vonni, de a zsidók iránti barátságában mégis merünk kételkedni, mert fel nem telezhetjük egy Kossuthról, hogy a véráldozatról való dajkamését elhinné s ime mégis abban a hiszemben van, hogy vallási fanatizmus lehet a bűntény fortása.

Mégis csak igaza volt a bold. Löwnek, ki egy izben azt állítá: Nem ismerek én zsidóbarátot, hanem csak zsidógyűlölőt és zsidó-nem-gyűlölőt.

Kossuth nem gyűlöli a zsidókat, de az anyatejjel beszívott előítélettől ő sem tud megszabadulni s így nem tudja bevallani, hogy az eszlári eset vagy egyszerű bűntény vagy antiszemitikus izgatás.

E két eshetőség feltevése nem alapszik merő állításon; a színhelyen szerzett tapasztalataim után bizton állithatom, hogy a vizsgálóbíró még a hosszadalmas elővizsgálat és nyiltan tanusított zsidógyűlölése daczára sem volt képes egyetlenegy hajszályni bizonyítékot kideríteni arra nézve, hogy a számos elfogottak közül valamelyik gyilkosságot elkövetett volna. Eddigi eljárása nem egyéb, mint sötétben való tapogatózás és merő kombináció; biztos adat nem fekszik előtte, hacsak a dadai álhullát és a tizenhat éves fiú kétes vallomását nem akarja annak tekinteni.

De nézzük, valjon lehet-e ezen két adatot hitelesnek tekinteni. A dadai hullacsempészetben egy igen kétes jellemű zsidó szerepel, kiről az őt ismerők bátran felteszik, hogy jó pénzért még istenét is eltagadja. Hátha ez az egyén az antisemiták bérencze?

Ki meri állítani, hogy ez nem úgy van? Ezt csak az igazságos vizsgálat derítheti ki, az ilyent pedig csak elfogulatlan nem-zsidógyűlölő bíró vezetheti. A jelenlegi vizsgálóbíró tudvalevőleg nem dicsekedhetik ez utóbbi tulajdonsággal s így nem is tekinthetjük megbízhatónak vizsgálati eljárását.

Hátra volna még a tizenhat éves fiúnak vallomása. Eltekintve ama megfejtethetlen lélektani talánytól, hogy gyermek vall saját szülei ellen, a közhírré vált vallomása is olyan, hogy annak csak az adhat hitelt, ki a zsidóságra erőnek erejével rá szeretné sütni, hogy vallási ritusa keresztény véráldozatot követel.

A zsidó irodalom ma napság már nem zárt könyv; vannak igen tekintélyes keresztény tudósok, kik azt ép úgy ismerik, mint bármely zsidó. Feltehető-e tehát, hogy ezen tudósok be nem igazolnák ritusunk ama ferdeségét, ha valahol nyomára akadtak volna? Hát még ama számtalan kikeresztelkedett zsidó, kik részint mint hittérítők működnek előbbi hitfeleik között, nem használnák-e föl azt a rettentő titkot térítési céljaikra, ha erről tudomásuk volna; pedig nem egy tudós thalmudista találkozott jó pénzért, ki e missióra vállalkozott.

És feltéve, de meg nem engedve, hogy a zsidóknak, csakugyan volna keresztény vére szükségök a pászka elkészítésénél, összefér ez a józan észszel, hogy a vérmese csak ötven és száz éves időközökben merül fel; hisz a pászkát évenként újra készítik. S feltehető-e, hogy egyetlenegy keresztény vére elég volna a földkerekségén lakó összes zsidóság pászkájához? Pedig a ténynek megfelelőleg elégnek kellene lennie, hisz a rémhír az említett időközökben csak egy-egy helyen merül fel.

És ki nem tudja, hogy a pászka készítését rendszeresen csak keresztény nők eszközlik; képzelhető, hogy az ily tészta-gyuró vagy dagasztó asszony ezt a vérkeverést eddig észre nem vette volna?

De hisz a fiu nem is azt vallja, hogy a gyilkosság ritualis célból történt volna, hanem csak azt, hogy szombati napon s pedig a templomban vitetett véghez.

Már bocsásson meg a vizsgálóbíró, de kénytelen vagyok őt kötelesség-mulasztással vádolni, ha az ily fontos ügy megvizsgálásába bele fog, a nélkül, hogy a zsidó ritusról csak legcsekélyebb fogalommal birna. Ugy hiszem, hogy az ő helyében más nem antisemitikus vizsgálóbíró mindenek előtt a vágási szertartás törvényeit kutatta volna s ekkor meg is tudja, hogy szombaton vágni egyáltalában nem is szabad s hogy a templom soha sem szolgál vágóhelyül.

Bary ur szerintünk oly hibát követett el, melyért hivatalától fel kellene függeszteni és ez valószínűleg meg is történnék, ha felsőbb hatósága nálánál kevesebb ellenszenvvel viseltetnék a zsidók iránt. De úgy látszik, hogy felsőbb körökben sem idegenkednek a zsidó hajszától, különben csak nem tűrnék, hogy a befejezett elővizsgálat után teljes két hét muljék el a nélkül, hogy ez ügyben valami történt volna.

Nincsen jogi állam a föld kerekiségén, hol ilyesmi megtörténhetnék, nálunk azonban tudvalevőleg minden lehetséges s így az is, hogy egy egész sereg ártatlan ember, — nagyrészt számos tagnak családapái, — fogva tartatik, családjuk a nyomornak tetetik ki, a nélkül, hogy felsőbb helyről az ügy befejezését sürgetnék.

Magyarország minden áron a kulturállamok közé ki-

ván soroltatni, de erre érdemeket is kell szerezni. A jelenlegi eset, úgy hisszük, legkevesbé alkalmas arra, hogy ezt nekünk ily célból érdemnek betudják, sőt inkább arra szolgál, hogy Kossuthként ország világ kompromittáljon bennünket.

Kossuth L. és — Verchovaiék.*)

Bocsánatot kérek agg Demosthenesünktől, hogy ragyogó nevét Verchovai-éval merem párhuzamba tenni, de nem tehetek róla. Kossuthnak a mult heti számunkban közzétett nyilatkozata minden gondolkodó embert ily párhuzam megtételére ugyszólva kényszerít.

„Az eszlári eset — mondja Kossuth — valószínűs szerencsétlenség az országra nézve (tehát nem csupán a zsidóságra nézve, mint Verchovaiék remélik és tervezgetik), mert vagy az talál kiderülni, hogy a büntény forrása vallási fanatizmus, (tehát Kossuthnak esze ágában sincs, hogy a dolognak „ritualis“ szinezetet adjon, miként a Füg. elég szemtelenül bizonyosnak állítja) s a „tömeg“ nem fogja megkülönböztetni az egyes fanatikust az egyes felekezettől (hát még az, ki e „tömeg“-nek kolompósa, mint p. Verchovai ur), és származhatnak belőle oly dolgok, melyek az egész nemzetet kompromittálják, vagy az derül ki, hogy közönséges

*) E cikk már ki volt szedve, mikor az előző „Jóslat“ című cikket megkaptuk. Ezen körülmény, valamint az is, hogy én Kossuth szavait Zs. urtól eltérőleg fogom fel, szolgáljon mentségemül, ha mai számunk két cikket is közöl Kossuth nyilatkozatáról. — F. I.

TÁRCZA.

Zsidó jellemképek.

Ehrentheil M. és Dr. Langfelder „Jüdisches Familienbuch“-ja nyomán Führer Mór.

I. Luzzato Mózes Chajim.

(Folytatás)

Nagyon nevetséges színben tűnik fel a velencei rabbinatus következő szemrehányása Luzzato ellen, ki ép oly mértékben birta a latin, mint a héber nyelvet: „Oly ember előtt, ki a sá tá ni nyelvvel foglalkozott, semmi módon nem nyilatkozhatott angyal.“ — A mystikának hódoló rabbik szájából ilyesmi csak nevetségesen hangzik; azonban oly férfiak ajkáról, kik a Zohart perhorrescálták, ilyen szineskedő-szenteskedő mondás egyenesen vissza tá szít ó la g hat. De, a mint mondják, Luzzato úgy nyilatkozott, hogy a messiasi időkben Dávid zoltárai helyett az ö vé i jönnek majd használatba! Az ilyféle beszéd legfeljebb bádarnak mondható, de nem bélyegezhető büntetésre méltónak. Létezik ugyan egy hitágazat a Thora örökérvényűségét illetőleg, de olyan, mely Dávid zoltáraitra vonatkozik, nincs, minthogy utóvégre is Dávid e l ő t t a zsidóság „zoltárok nélkül“ is fennállt! Mivel azonban a velencei rabbinatus mintegy hitnyomozó törvényszékké alakult, a képzelődés rabjául esett férfiu minden jelentéktelen nyilatkozatát vádlópont gyanánt használta fel és minden lépését főbenjáró bűnnek bélyegezte. Midőn pedig Luzzato e rab-bikból álló inquisitionalis bizottság azon végzését, mely szerint annak előleges censurája nélkül semmit sem

tesz közzé, felindulva visszautasítá — azt hozván okul, hogy ő mint a paduai község tagja nem tartozik a velencei rabbinatus hatásköre alá — a szerencsétlent 1734 december havában átok alá vetették. Iratai máglyára ítéltettek. Ez átok egyszersmind minden németországi község tudomására hozatott. Chages diadalt ült. Ez még azzal a tervvel is foglalkozott, hogy az ifjúságnak általában megtiltassék a Kabbalával való foglalkozás, mely tervét azonban egyelőre el kellett ejtenie

Luzzato, ki e közben anyagilag is teljesen tönkrement, elhagyta szülővárosát, Paduát és Amsterdamba ment. Utja a majnai Frankfurton vezetett keresztül, hol Kohana Jakab, ki a Kamenker ellen indított vizsgálatban is elnökölt, addig addig zaklatta, mignem Luzzato 1735 jan. 12. megigérte, hogy ezentul semmi kabbalistikust nem ír többé és hogy senkit sem tanít a Zoharra. Kabbalistikus tanulmányainak folytatása csak a szentföldön engedtetett meg neki 40 éves korában. Német- és Lengyelország, Holland és Dánia több rabbija előre kimondta az átkot Luzzatorra, ha talán említett ígéretét megszegné. Chages Mózes és Emden Jakab rabbik természetesen szintén azoknak névjegyzékében tündöklöttek, kik ez átkot aláírták.

Megtorve és mélyen megalázva érkezett Luzzato Amsterdamba. A portugall község, mely egykor Chajont is megvédte, az igazán szájalomra méltó Luzzatot is oltalma alá vette. Állandó fizetést biztosított számára. Ezen kívül Luzzato barátságos fogadtatást talált M o z e d e C h a v e s, gazdag portugall zsidó házában, ki a nagytehetségű jövevényt fia nevelésével bizta meg. Hasonlóan Spinozához, Luzzato is üveglencsék köszörelésére adta magát, hogy magának független életet biztosítson. Ez sikerült is neki. Luzzato most nemcsak nejét, hanem szüleit is magához fo-

büntényről van szó, ekkor meg bíróságunk lesz kompromittálva, (ez a „bíróság“ kétség kívül Bary urnak szól, kit Verchovai így süvegel meg: „Le a kappalal ily bírák előtt!“), hogy annyi ideig ily izgatottságban tartotta a közvéleményt.“

Nos, Verchovai uram, mit szól ön ehhez? Ki hitte volna, hogy Kossuth L. ily megsemmisítő, ily izzé-porrá zuzó kemény ítéletet olvas rá az ön szegény fejére? Ki merte volna még csak álmában is lehetségesnek gondolni, hogy az ön tettei (értjük zsidófaló izgatásait) és Kossuth szavai közt ég és föld legyen a különbség? Hisz ön Kossuth-tal kelt fel, Kossuth-tal feküdt le, azt früstökölte, ebédelte és vacsorálta. (Ez azonban korántsem azt jelenti, hogy Kossuth is Verchovaival feküdt le stb.)

Most persze — mint általánosan rebesgetik — Verchovai ur nagyon restelli a dolgot és inkább még egy golyót viselne el testében, mint Kossuthnak ezen sujtó nyilatkozatát, mely egészen tönkre teszi meghitt barátjaival szőtt terveit és azon felül Kossuth hívéből Istóczy és Ónody uszályhordozójává degradálta. De hát jól van így! A bűn sarkában mindenha bűnhődés vagy keserű bánat sántikál. Verchovai, kit az ország minden „szélsőségei“ és tulzásai mellett is mint a szabadság, jog és igazság egyik renttenthetetlen előharcosát ismert és itt-ott tisztelt is, most Istóczy társaságában még ennél is siralmasabb szerepet visz.

Az antisemiták garázdálkodásait nem ok nélkül mondja Kossuth „valóságos szerencsétlenségnek **az országra nézve,**“ mert az ő államférfui tekintete messzebbre hat a kurta eszű antisemita-hadé-

nál. Ő látja, hogy a külföld előtt Magyarország jó hír-neve máris hirhedtséggé változott és ez méltán fájhat neki, a tetőtől talpig lelkes hazafinak. Ő bizonyára észre vette, hogy a német lapok nem kis kárörömmel regisztrálják azt a szégyenletes izgatást, melyet a Függetlenség ponyváján minden isten-adta napon véghezvisznek, és így Magyarországot, mint az Istóczyak hazáját pellengérré állítják. **Führer Ignác.**

A zsidó anyakönyvekről.

¶ Hogy H. F. haldokló sakter az általa megejtett körülmetélésekről vezetett jegyzékét kiadni vonakodik, mert azt magával akarja vinni a sirba, az a zsidó körülmetélők legtöbbjének azon hiszemében gyökerezik, mely szerint ezen könyvecskéket a legjobb passe par tout-nak tartják a „gan-éden“-be (paradicsomba) való biztos bejuthatásra. Egyik legfőbb törekvésük mentül több turnust kimutathatni az efféle könyvecskéikben, melyekben a körülmetéltnék, szülőinek, keresztatyjának neve, a körülmetélés keltje és egyéb adatok legtöbbször héber versbe vannak foglalva és a folyó szám is egy megfelelő számértékű szó által van kifejezve. De hát mi az a turnus? No hát az nem egyéb, mint annyi körülmetélés összefoglalatja, a mennyi a „mohel“ (körrülmetelő) zsidó neve számértékének megfelel. Lássuk csak! A felvidéken 1874-ben halt meg az ottani körülmetélők egyike, kinek neve Ezechiel Mózes az 501 számértéket adta. A hányszor ez 501 figyermeket körülmetélt, annyi turnust mutathatott fel. Minden turnus befejezése az illető „mohel“-nek kisebb nagyobb foku-

gadta, kik a portugall község részéről mind elismerésre méltó előzékenységgel vétettek körül. Bátorsága újra éledt. Paduában maradt tanítványait levélben a kabbalistikus tanulmányok folytatására ösztönözte. Ő maga is adott szava ellenére, álmodozásait nagy buzgalommal újra leirogatta. A velencei rabbinatus, mely állandó eretnek-törvényszékké alakult, neszét vevén Luzzato e szószegésének, a zsinagógában átkot mondatott mindazokra, kik Luzzato kabbalistikus iratainak vagy zoltárainak birtokában vannak és azokat ki nem szolgáltatják. A velencei rabbinatus ugyanis magát Bassant is azzal gyanusítá, hogy az őrizetére bízott Luzzato-féle iratokat forgalomba bocsátotta. És tényleg 1736-ban ez iratok Luzzato egy hú tanítványa által Amsterdamba küldettek.

Mindezen kilátásba helyezett átkok sem másíthatták meg Luzzato állását Amsterdamban. Eltántoríthatatlanul foglalkozott a Kabbalával és a létfenntartásához szükséges eszközöket üvegköszörülés által szerzé meg. 1743-ban tanítványa **Jakab de Chaves** nőül vette a nemes portugall **Rahel da Voga Enriquest**. Luzzato most alkalmi költemény alakjában a lakodalmi ünnepélyre héber nyelven drámát szerkesztett, mely a szerzőnek gazdag esz-tehetségeiről tesz tanuságot. Valóban e dráma „La-Jescharim Thilla“ — „Dicsőség az erényeseknek“ — alakra nyelvre és gondolatokra nézve az új-héber irodalom legbe-fejezettebb mesterműve, mely örök dicsőséggel környezi szerzőjét. A nemes Luzzato ugyanis saját szomorú tapasztalatait rajzolja e műben, melyektől különben senki sem marad ment, ki a gondolatok nélkül szükölködő tömegtől eltérni merészkedik. Luzzato letükrözi drámájában, mint egyesülnek család és dolyf, hogy a valódi érdemet — az erényt — elnyomják és nevetség tárgyává

tegyék! Azonban utóvégre is elnyeri a sok áskálódásnak kitett érdem, ha értelm és türelem által vezérelteti magát, az elismerést — a dicsőséget!

E remény lélekemelő. Fájdalom, ez optimista világnézet náia nem teljesült be. 1744-ben Luzzato Palaestinába költözött, hogy háborítatlanul élhessen tanulmányainak, talán azért is, hogy messiási küldetésének megfelelhessen. De már május 6-án — Ijar 26. — a nemeslelkű rajongó 40 éves korában a pestis áldozata lett. Hullája Tiberiásban takarítottatott el. Szennyfolt nélkül költözött el ez árnyékvilágból. Igaz, hogy elhitette magával, miszerint ő a Messiás. Ez azonban csak az értelemnek sajnálatra méltó eltévedése, de korántsem büntény. Hogy a rabbik őt mindazonáltal eretneknek bélyegezték, senkit sem lephet meg, ha meggondoljuk, mily iszonyu pusztításokat vittek véghez Sabbatai Zewi óta a messiási rajongások. A kritikai megkülönböztetés adománya sohasem volt erős oldala a rabbiknak. Luzzatonak tehát az őt megelőzők bűneiért kellett szenvednie. Tanítványai később valóban okot adtak gyanúsítgatásokra. A már említett Jekutiél állítólag a mystika takarója alatt Hollandiában és Lengyelhonban szemérmetlen csinyeket követett el. Egy más lengyel, ki Luzzato tanítványaihoz tartozott, Elia Olianow mesterét Messiásnak, magát pedig Elia-nak hirdette. Ily jelenségekkel szemben helyeselnünk kell a rabbik eljárását, kik a zsidóság általános érdekében a nemes, ártatlan Luzzatoval sajnálatos rögeszméje következtében oly kiméretlenül bántak el, jól-lehet ő csak a veszedelmes rajongás egy szerencsétlen áldozata volt.

Sziumát vagyis jubileumát képezi. Egy Ábrahám Sámson 947 számértékes nevű kecskeméti „mohel“-nek 23-al több mint 3-szor annyi figyermeket kellett körülmetélnie, mint Lázár 308 számértékes nevű odavaló mohel-társának, hogy szintén turnusa legyen, holott egy Ábrahám nevűnek elég 251, egy Izsák nevűnek 208, egy Jakab nevűnek 182, egy Judás nevűnek 30, egy Gad nevűnek plane csak 7, hogy turnusa legyen. Ezen mohel-jegyzőkönyvek az 1840. évi XXIX. t. cz. keltét és illetve a még érvényben levő Gehringer-féle rendelet 1850-iki keltét megelőző időkre nézve jogi (örökösödés) és; közigazgatási (hadkiegészítés) szempontból rendkívül fontosak lévén, az országban levő valamennyi moheltől visszaadásigérete mellett elszedendők és az illető zsidó községek által egyszer s mindenkorra magyarra fordítandók és hitelesítendők volnának. — Magát a neki visszaadott eredetit — ezek megtörténte után — elviheti aztán a „mohel“ akár Ábrahám, akár szent Péter, akár Abu Taleb elé „passe par tout“ gyanánt.

A felmerült eset ötletéből még csak a következőket: Czikkiró tudomása szerint a legfőbb rabbinicus auctoritások tiltják a saktereknek „mohel“ gyanánti szereplését; mert számos esetben (?) a körülmetélendő figyermeket — tévedésből és szokottabb foglalkozásuk schablonja szerint — nyakán „operálták“.*) A saktereket tiltsa el a törvényhozás is minden esetre a mohelkedéstől, azzal pedig, valjon maga a körülmetélés egyáltalán megengedhető-e továbbra is, avagy nem, immár valaha foglalkozhatnék az országos közegészségi tanács is, melybe — ha különben nem volna tagja — meghívandó volna legalább ad hoc dr. Scheuthauer fővárosi prosector, kinek e téren szerzett sűrű tapasztalatai szerint: a legkifogástalanabb körülmetélési műtét dacára is — csak elvérzés folytán — 6—7% vész el az operáltak közül. Scheuthauer így nyilatkozott az 1880. év első felében egy így elvérzett zsidó fiu hullájának boncolása alkalmával.**)

A szabadsajtó a zsidó-kérdésben.

Évezredek multak; századok hosszú sora folyt le; az emberiség nehéz küzdelmek között vajudott s az emberi szellem évezredekén át nyögött a haladás és szabadság eszméit elfojtó absolutismus járma alatt; — míg végre a XIX-ik századnak sikerült a mindent absorbeáló auctocratismus hatalmát megtörni, s a szellemeket a despotismus és középkori sötétség vas lánczai alól felszabadítva — a legmagasztosabb eszmék legszebbikét: az emberjogok elismerését megvalósítani, s a szabadság nagyszerű eszméjének testet adni.

Ezen emberjogok kifolyományaként többek között a

*) Megvallom, én ilyen bal-operatióról soha egy árva szót sem hallottam, sőt lehetetlennek is tartom, minthogy a körülmetélés sokak jelenlétében történik s ezek a szorakozott körülmetélőt bizonyára meggátolnák a lenyakazásban. — F. I.

) Adtuk ezt a cikket egész terjedelmében, mert véleményünk szerint a szabad szólás jogát még az ellenkező nézetűektől sem szabad megtagadni, de viszont a t. cikkiró ur sem veszi tőlünk rossz néven, ha abbeli meggyőződésünknek adunk kifejezést, miszerint a **körülmetélés megszüntetése azonos lenne a zsidó vallás megszüntetésével. — F. I.

sajtószabadságot is látjuk mint az ujjbkkor legnagyobb vívmányát a világ összes államaiban általános érvényre emeltetve.

Nálunk is a törvény sanctiojával van felruházva.

Hogy mily nagy horderővel bír e szabadság, azt említeni nem kell. mindenki ismeri, ki annak szentségétől igazán át van hatva, s messzelátó fontosságát felfogni a kellő akarattal is bír.

Csakhogy — fájdalom! — sokan, igen sokan vannak, kik daczára annak, hogy e szabadság nagy horderőjének tudatával bírnak, azzal mégis az esetek legtöbbszörében visszaélnek — visszaélnek úgy, hogy az ember inkább lemondani hajlandó ezen ujjbkkori legszebb alkotványról, a XIX-ik század ezen legnemesebb szabadsági intézményéről s az emberiség ezen legszentebb jogáról, mint az evvel való visszaélések okozta óriási károk és kiszámíthatlan hátrányokkal megküzdeni; mint egy még könyörületlenebb, igazságtalanabb despotismus terrorizáló hatalmát eltűrni; mint a szabadság hóhérszainak áldozatul esni! „O, es ist grausam von einem Löwen gerissen zu werden, aber tausendmal grausamer ist es, von einem dutzend Schmeißfligen langsam zu Tode gemartert werden!“ sohajtózik a kislelkű chicane-ok hatása alatt álló ama bizonyos philosophus, ki „Democritos“ neve alatt általán ismeretes; s valóban nagy igazság rejlik a fentebbi mondatában mert csakugyan irgalmatlanabb, de egyuttal nyomorultabb kínzó nem képzelhető, mint a gyáva, ha hatalomra vergődik! Hozzá hasonlókat csak azon emberekben találhatunk, kik a sajtószabadság érzetében azzal a legnagyobb szemtelenséggel visszaélnek.

A sajtószabadsággal való visszaélések különösen az utóbbi időben s főképen nálunk rendszeresen, s — mert büntetlenül, a legnagyobb vakmerőséggel követtetnek el, mire főképen a zsidókérdés s a tiszta-eszlári eset szolgáltatják a legbővebb anyagot.

Ezen rejtélyes eset megvitatásánál első sorban azon lelkiismeretlen prozelitákat látjuk versenyezni egymással a vezérszerepért, kik a maguk „én“-jénél szentebb valamit nem ismernek, kiket csupán a közmegevetésre méltó egoismus-sugalta érdek szokott vezérelni minden eljárásuknál, s kik a kellő tárgyilagosság teljes mellőzésével oly hírek kíséretében veszik a kérdéses esetet szenvedélyes és gyűlölet-vezérelte kritikájuk alá, melyek az amugy is complicált esetet még bonyolultabbá tenni s ez által az igazságot elferdíteni és a népet félrevezetni hivatva vannak.

A sajtószabadság ezen emberek kezében csak eszköz az önérdek, a haszonvágy és a fajgyűlölet, valamint a kenyéririgység és bosszuvágy kielégítésére; rut eszköz, melyet még jogos cél sem szentesít, arra nézve, hogy a legnagyobb valótlanságok és igazságtalanságok terjesztésével az általános bizalmatlanság és nyugtalanság felébresztessék, hogy a mindenütt már megfogamzott antisemitismus és fajgyűlölet neveltessék, hogy a hazai zsidóság becsülete és jelleme bemocskoltassék s ellenük oly erkölcstelen dogmák hirdettessenek, melyek azok létbiztonságát veszélyeztetvén, azzal együtt a köz és állami rend alapjait aláássák — „Oly visszaélések — mondja egy híres jogtudós — melyek annál súlyosb következésűek, mennél nagyobb a műveletlenek száma, kik a sajtónak vakon hisznek, mindent, a mi nyomtatva van, valónak tartanak, s a félrevezetés ellen önnön politikai ítéletökben óvszerrel nem bírnak.“

S épen azok, kik a sajtószabadsággal oly mérvben visszaélnek, kik annak magasztosságát lábbal tapossák, — ép azok merészlik a kormányt azon legutóbb követett eljárásáért megtámadni, felelősségre vonni, sőt — mi több — vádállapotba helyezését kérni, melynek folytán amaz általán ismert erkölcstelen és közveszélyességű izgató röpiratokat confiskáltatni s további terjesztésüket megakadályoztatni rendelte. Ép azok, kik a sajtószabadság erkölcsi és jogi korlátain tulmenni, a rend, tekintély és törvény

iránti köteles tisztelet felmondására, a zsidók elleni tüntetésre, anarchiára és engedetlenségre izgatják fel a népet, — ép azok merészelnék hivatkozni a sajtószabadság szentségére, melyet minden lehetük hazug pizsokja már rég bemocskolt, s melyet undok kezük már teljesen eltorzíta.

Ezen álhősök — csupán ezek valódi rontói a nemzeti jellem tisztaságának, taposói a nemzeti becsület fényének s — fennhéjázó magatartásuk bizonyára nem áldás, de mindenesetre átka az országnak.

Ezen népmítók izgatásai ellen kellene fellépniök komolyan és a lehető legnagyobb erélylyel ugy a kormány, mint a jobberzületű sajtó képviselőinek.

Ezeket kellene leleplezniök s álarcukat lerántva — a népnek valódi szörnyalakjukban bemutatniök:

Hadd ismerje azokat, kiknek szavát naponként hallgatja:

hadd tudja, hogy „plus diable quelle n'est noire;“*)

hadd mondhassa rájuk, mint a kik csak mások zsirján élnek, mit mindenki tud:

„plus bête que les bêtes!“**)

Benedictus.

Apróságok a zűrzavaros világból.

A természet örökké szent törvényei szerint derűre boru következik, a verőfényes napsugarak árasztotta világosságot szélvész, fergeg, vihar sötétíti el.

A keresztény és zsidó felebarátok közt fennállott édes testvérszeretet, kölcsönös becsülés és legjobb egyetértés viszonyának is csorbát kellett szenvednie. (Bár mint örvenletes tapasztalat constatálható, hogy csak itt-ott történt) Mert hát különben a föld édené lett volna, e siralomvölgy paradicsommá, az igazságnak meg nem szabad a földön lakoznia, mert annak székhelye a mennyekben van. És a gyarló emberek sem lehetnek angyalok. Hébe-korba kibontakozunk az érzéki világból és merész röptü isten-hasonmás voltunknál fogva az eszmények honába emelkedünk, de egy rázkódás, és lezuhanunk a mélységes mélység fenekére, le a sötét középkorba.

Most egy eszlári eset rázkódtatta meg a magyar levegőt és a fél világot. (Néhány héttel ezelőtt majd egy b. sz.-mihályi eset is járult volna hozzá.) Tudjuk a világnak történelméből, hogy csekély oknak roppant horderejü, világra szóló fontossággal bíró okozatai lehetnek. Egy parányi szikrából égig nyuló lángok csaphatnak fel a fuvó hatalmas ereje által szítva. Az eszlári eset meg épen semmi-ből növekedett kedvező talaj és izgató erő mellett hatalmas óriássá. Most már szembe kell szállnunk e szörnyeteg-gel, várunk kell méltatlankodás nélkül a titokzatos rejtély megoldását és a bűnügy lebonyolódását.

De azért lehetetlen egyik másik reflexiót egészen elnyomni. Ha p. a Nyiregyházán megjelenő „Szabolcsmegeyi Közlöny“-t olvasom, önkénytelenül így gondolkozom — egész objektivitással és hidegvérűséggel — szerkesztőjéről, kit csak hiréről ismerek: Vagy szentül hiszi, hogy T.-Eszláron ritualis gyilkosság történt, és ez szánakozást keltő szomorú tapasztalat volna, hogy korunkban ily magyar város területén egy a hirlapirodalom terén működő ember borzadályos mesék hiedelmére fogékony legyen. De akkor meg a megtestesült angyali jóság és a legvadabb kegyetlenség vegyületének kellene lennie, hogy, mig oly fájdalmas részvétet tüntet fel a szerinte áldozatul esett iránt, súlyos, irgalmatlan büntetést, hóhérkötelet kíván mérni a büntett elkövetőire (?)

Vagy csak a karja, szereti hinni, mint egynemelyik ráfogja, az pedig qualificálhatatlan rosszakarat volna. Mert lázító cikkei a zsidók vagy on- és személybiz-

tonságát veszélyeztethetnék, ha a magyar nép nem volna higgadt, józan eszű nép, ha nem volna dolog-idő és jó termés.

Nem bocsátkozom azon lap tendenciájának kifejtésébe, ajánlom egyszerűen — ugyis 30 krról 10-re lett leszállítva — minden elfogulatlan ember barát meg-szivvelésére és meg vagyok győződve, hogy az ember, kiből emberi szív és lélek lakik, vagy az első sorok olvasásánál indignatióval eldobja magától vagy borzadályos érzelmek közt, erkölcsi érzése és emberi méltósága mély sértése mellett fogja csak elolvashatni.

No, de szerkesztője emberére akadt. Sajnálni lehetne, mennyire hercze-hurczálja egyik is, másik is, mennyire megtámadják becsületében, szerkesztői tisztességében és képességében, ha nem volnának cikkei oly szembetűnőleg erkölcsrontók. Különösen egy több fővárosi lapnak tudósítója — kinek nevét egyelőre ki nem teszem, — ki páratlan önzetlenséggel, felekezete- és általában emberek iránti tiszta szeretet melegétől lelkesítve igyekszik a nép és a közvélemény elé jutott hamis hírek czáfolgatása által az árnyak ellene dolgozni. Ezen egyén a nevezett lap szerkesztőjének hatalmát csattanós, talpra esett cikkei által ellensúlyozza, mi nem csekély megbotránkoztatást szült és mit egy „Demosthenes“ álnév alá bujt egyén — mely farkasbőrbe öltözött uri ember kilétét sejtjük — nagyon is megtalált restelni, annyira, hogy a laptudósítóval személyeskedésbe bocsátkozott; és most oly aljas gondolkozásmódot eláruló cikkeket szór a zsidóság ellen, oly kitételekkel és kifejezésekkel tölti meg a „Szab. Közl.“ hasábjait, melyekhez hasonlótnem láttam még eddig hirlapban.

A zsidóság a ritualis gyilkosság vádjával szemben majdnem egészen passiv állást foglal el. Azon borzadalmas vád abszolút lehetetlenségének szent igaz tudata mellett, azon napnál világosabb igazság daczára, mely szerint a zsidók tanaiban és a zsidó vallás összes codexeiben egy árva betű sincs, mely csak árnyékát is engedné következtetni azon föltevésnek, a zsidók közt az indifferentismus bámulatosa igen nagy. Nem tudom, közönyösség-e vagy politika? czélszerűbb-e a hallgatás vagy a szókimondás? Jobban tudják felekezetünk nagyjai.

Még valamit a zsidó vallás reformmozgalmairól. Ha valaki szükségesnek tartja — de nem az eszlári eset óta és annak következtében — a zsidó vallás gyökeres reformálását, ugy bizonyára én is azok közt vagyok, kik anyavallásunkat tiszta fényben, követőit pedig a más felekezete-kével olyanazon magasfoku boldogságban és műveltségi állapotban szeretnék látni, de a szatmári és debreczeni vallásjavaslatok nem vallási reformok, azok egyértelműek a vallási sarkelvek megtagadásával.

A reformálásnak nem szabad a vallásnak alapjában való megrendítését czéloznia. A mózesi tan magasatos; a legüdvösebb és leghumanusabb parancsokat és tilalmakat tartalmazza. Hanem a hagyományos tan értelmezéséből következtetett néhány tulzott szokásnak mellözésére kell szoritkozunk. E kategóriába sorolandók: p. a neszech tilalom és ehhez hasonlók. De különösen a kaftán, az avval járó ünnepi prémes főveg és peah-viselet, mint lényegtelen, a vallás fogalmát sértő, (?) a mai kor szokásait botránkoztatató csuf külsőségeket, melyeket némely zsidók vallási szempontból viselnek vallásuk csufjára, ezeket kellene minden áron kiméletlenül az illető sötétségben ácsorgókkal elhagyatni. Mert azok szeméről a hályogot eltávolítani nem lehet, azokat kapacitálni merő haszontalan fáradság volna. Csakhogy az a baj, hogy azok meg minket épenséggel kárhoztatnak, szánt szándékkal homlokunkra sütik a vallástalanság és istentelenség bélyegét. Azokra évezredek eltelte után is szépen ráillik a zsidóknak Mózes által adott „ám kshé óref“ epithetona.

*) Nagyobb ördög, mint színre nézve fekete.

***) Állatiasabb az állatoknál.

A zsidók közt lévő szakadás, a kebelében gerjett egyenetlenség és pártviszály, az a zsidóság baja, fekélye. „Hostis intestinus periculosior est quam externus.“ Hiányzik az egyetértés, a béke, a „sevesz áchim“ és míg ezen szerencsétlen állapotok orvoslása nem lesz megtörtént factum, addig nem jósolható felekezetünknek az őt megillető emberi jog korlátlan és teljes mértékben való élvezete.

Ideje volna már, hogy a magyar zsidóság önjerejéből ébredne, különben keserű csalódásra ébresztik, majd kiabrándítják a tiszta-eszlári és egyébféle esetek.

Vonjunk tanulságokat az eszlári eset okozta mozgalmakból, gazdag tapasztalatokat gyűjthetünk belőle, kijut anyagunk bőven a következtetések egész hosszú sorára, csak ne hunyjuk be szemünket, emelkedjünk a situatio magaslatára és érdeklődjünk egy kissé ügyünkért! Akkor erősödni fogunk bensőleg, a meghasonlás szülte erőtlenség helyébe bátorság és erő lépnek, az összetartás és egyetértés kötelékei szorosán egymáshoz fűzendnek bennünket és Izrael csekély serege a próféta szavai szerint mint hatalmas szikla fog állani a viharok közepette!

Rosinger Márton.

LEVELEZÉSEK.

Hód-Mező-Vásárhely, 1882. augusztus 8-án.

Tisztelt szerkesztő ur!

A városunkban kb. egy félszázad óta fenálló Chevra kadisa-ban, szeretett főabbink főt. Seltmann Lajos ur kezdeményezésére, igen üdvös átalakulás ment végbe, a menyinyiben a szent egylet ujonnan szervezkedett, jövedelemforrásait rendezte és hatáskörét nagyobbította. Az új szervezkedésnél a főszempont oda irányult, hogy a vallási — főleg a halotti szertartásoknál a városban eddig gyakorlatban levő eljárások (Minhagim) továbbra is szokott kegyelettel őriztessenek meg; máskülönben pedig a kor követelményeinek is elég tétessék. Továbbá, hogy a Chevra kadisa ne legyen egy élőhalott egylet, mint fájdalom, legtöbb városainkban, melynek a közönség csak bevételeit érzi, de kiadásait nem; hanem legyen egy szervesen működő, diszes nevének megfelelő első rangú jótékony testület.

Sok lenne állítani, hogy ujonnan alakult Chevra kadisánk mind e kívánalmaknak megfelel, de már az is bizonyítja, hogy a szent egyleteknek legtávolabbról sem kell hűtlenségnek lenni régi működési körükhöz, ha korunk követelményeihez közelednek is. Kiemeljük főleg azon hazafias határozatot, hogy a temetési beszédek kizárólag magyar nyelven tarthatók meg; továbbá hogy a közkórházban elhalt hitsorsosunk temetésénél a rabbinak vagy helyettesének okvetetlen jelen kell lennie. E határozatokkal szemben csak csodálkozásunkat kell kifejezni a fölött, hogy az egylet új alapszabályai valószínűleg a régi előítélet befolyása alatt csak németül lettek kinyomatva, holott e nyelvet a vásárhelyi izraeliták nagy része alig érti.

Tisztelettel

Viener Béla.

IRODALOM.

תולדות ישראל Izrael könyörgései. Magyarra fordította Deutsch Henrik, a budapesti kir. orsz. izr. tanítóképezde igazgatója és a rabbiképző rendk. tanára. Negyedik kiadás. Budapest, 1882. Kiadja Löwy M. E. fia könyvkereskedő, Király-utca 1. — Ára?

A héber-magyar irodalom szép lendületnek indul hazánkban. Ez a tény magában véve is elég örvendetes, annál örvendetesebb azonban, ha meggondoljuk, hogy ez az

imakönyv, akár gondosan átnézett és teljesen hibátlan héber szövegét, akár mesteri fordítását tekintjük, eddigelő páratlanul áll irodalmunkban. Sőt bátran merjük állítani, hogy a gazdag német irodalomban is ritkítaná párját.

Ezen negyedik kiadásnak azonkívül még az is jelentékenyen emeli értékét, hogy a t. szerző az egyes imák előtt azoknak keletkezési idejét, szerzőit és tartalmát rövid vonásokban bár, de mégis elég kimerítően jelezi, még pedig héber és magyar nyelven.

A könyv kiállítása, különösen a finomabb papírra nyomotté, diszesnek mondható. Kár azonban, hogy a könyvkötő majd minden példányban egy-két levelet elrepszett! Az ily kontárkodó könyvkötő munkája sokat árt a vállalkozó jó hírnevének. — Végre még arra figyelmeztetem a fiatal kiadó urat, hogy másszor **nyomassa ki minden kiadványa czimlapjára a könyv árát**, mert az ár elhallgatása némely vidéki könyvárúst arra csábít, hogy a kevésbé fífikus vevőt meg h ú z z a, sőt gyakran kétszeres árt követeljen tőle. A rendes könyvkereskedés terén ilyen visszaélések lehetetlenek. Nagy ideje, hogy valahára a héber könyvkereskedők sarczolásí vágyának is véget vessünk.

Táborszky és Parsch nemzeti zenemű kereskedésében legujabban a következő hangjegyek jelentek meg: 1) Magyar dallamok zongorára, négy kézre, Thern Károly, op. 62. ára 1 frt 20; 2) Magyar rhapsodia zongorára, Liszt Ferencz, két kézre 1 frt 50 kr., négy kézre 2 frt; 3) Legkedveltebb népdalok a „Millimári“-ból, énekhangra zongorakísérettel, Aczél Kálmán, 1 frt. 4) A „Vörös sapka“ közkedveltségű dalai, Erkel Elek, 1 frt 50 kr. 5) Legkedveltebb dalok a „Szép leányok“-ból, 1 frt. 6) „Árva Zsuzska“ dalai, Erkel Elek, 1 frt 50 kr. 7) La Perle de Brésil, Mazurka pour le Piano par Philippe Fahrbach (junior), 75 kr.

KÜLÖNFÉLÉK.

„**Ui Magyaralanságok betürendben**“ czim alatt a napokban több szakértőtől szerföltött tanulságoknak mondott könyv jelen meg **Führer Ignác**-tól, melynek pártolására, illetőleg megrendelésére a „Sz. U.“ érd. olvasóit tisztelettel felkérjük. Előfizetések (50 krjával) vagy megrendelések egyenesen a szerzőhöz (Kerepesi bazárba) intézendők. — Szerk.

„**Két izr. tanuló** teljes ellátásra fogadtatik el egy tisztességes, kóser háztartású zsidó családnál havi 40 frtjával. Jó zongora is van a háznál. Bővebb tudósítással e lapok szerkesztősége szolgál.

— **A székesfehérvári „Szabadság“** nagy kedvteléssel közli a következő esetet: „Egy rácz-almási zsidónak a lovait néhány nappal ezelőtt benn érték a zabvetésben. Haragjában, hogy a zsidó lova kárt tett a zabban, a csősz-e, a gazda-e, vagy más valaki, levágta mind a két lónak a fülét; úgy néztek ki mint a pudli kutyák. E mellett behajtotta a csősz mind a két lovat a dömsödi biróhoz. Másnapra a biró megidézttette a vállalkozót, hogy lovait váltsa ki. Látni kellett volna azt a gezereszt, a mit a zsidó csapott, mikor gebéit meglátta. Szabadkozott, hogy ő nem fizet semmit, sőt ő követel kárpótlást, hogy a lovát megcsufították. A biró pedig len e következő határozatot hozta: „Már Mózes, a kár meg van becsülve öt frtra, ezt köteles megfizetni, mert addig a lovát meg nem kapja. Ha pedig valakin keresete van azért, hogy lovának a füleit levágták, keresse a szolgabiróságnál, vagy a hol tudja, azt itt el nem végezhetjük!“ A zsidó erre elment a szolgabiróhoz s elöadta panaszát, nem mulasztva el felhozni, hogy értékükben mennyit veszttettek lovai, egy két „áj váj“-jal toldva meg előadását.“ — **Lehet-e az olyan birónak emberi érzése, ki az ártatlan állatok kinzásában gyönyörködik, ennek megítélését a Szabadság olvasóira bizzuk.** — F. I.

A TRIESZTI RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTA BIZTOSITÁSI TÁRSASÁG.

(x) A június 28-án lovag Daninos Sándor vezér-igazgató elnöklése alatt tartott közgyűlésen az 1879—81-ik három évi időszaki életbiztosítások kilenczedik zárata, és az 1881. évben a többi biztosítási ágak évi számla-zárata a részvényesek elé terjesztett.

Utalással a társaság összes ügynökségeinél díjtalanul megkapható terjedelmes jelentésre, mely az igazgatósági jelentésre, a számlázárlatra, a vagyoni kimutatásra stb. kiterjed, s melyben a társulati tevékenység minden egyes neme előtűntetett, s az alaptőke határozottan kimutatattik: itt a mérlegnek csak legjelentékenyebb pontjait akarjuk kiemelni.

I. Életbiztosítások.

A lefolyt három évi időszakban átvett életbiztosítások a következő összegekre rugtak. Az A) osztályban (Tulélói biztosítások) 2.508,003 frt tőke és 19,721 frt járadék. A B) osztályban (Halálzási biztosítások) 8.191,722 frt tőke és 1080 frt járadék. Az 1881. évi december 31-én életben levő életbiztosítások az A) osztályban 5.615,952 frt tőkére és 46,998 frt rentére, a B) osztályban 20.875,142 frt tőkére és 12.699 frt járadékra rug.

A díjbevételek 3.031,746 frtra rugtak a 2 millió 691,405 frtnyi bevétellel szemben. A tőke beruházások 762,176 frtot tettek az előbbi trienniumban bevett 674,828 frttal szemben.

Az árfolyamok emelkedése következtében az ezen osztályba tartozó állam- és egyéb értékpapírok 74.500 frttal emelkedtek; a mi azonban az évi nyereségbe nem vonatott be, hanem az árfolyam hanyatlások esetére fentartott általános tartalék tőkéhez számított.

A halálzási esetek folytán viszontbiztosítások levonásával, 1.117,181 frt a határidőre megszabott halálzási és kiházasítási biztosításoknál 652,913 frt, személyes járadékoknál 108,688 frt adatott ki. Ezenkívül a december 31-én még liquid állapotban levő halálzási és életbiztosítások 106,691 frttal rezerváltak.

A még érvényben levő biztosítások fedezésére a viszontbiztosítások levonásával, 5.096,465 frt, mint díjtartalék visszatartott, s ez 257,796 frttal több, mint a legutóbbi trienniumban.

Az életbiztosítási mérleg eredménye rendkívüli kedvező. E szerint azonkívül, mint fentebb említettük a 74.500 frtnyi árfolyam emelkedésén kívül, a megtakarított tiszta nyeresémen 375,796 frt 86 krra rug. Ebből az igazgatóság javaslata folytán 150.000 frt az életbiztosítási osztály számára külön nyeresémalap képzése miatt visszatartott, s így az ez után fennmaradó 225,796 frt 86 krunyi felesleg az általános nyereségi és veszteségi számlára átvitetett, illetőleg az ez évi nyereséményhez hozzácsatoltattott.

A nyereséményrészlettel való biztosításoknál mutatkozó nyereség 152,047 frtra rug, s ebből az alapszabályok értelmében a fele rész az e feltétellel biztosítottak közt fog kiosztatni.

II. Elemi (tűz-, szállítási- rs jégkár) biztosítások.

A biztosítások ezen ágában az 1881. év folyamában bevett készpénz díjak 6.830,680 frtra s egyidejűleg az előbbi évekből származó díjalap 8.429,024 frtra rug.

A viszontbiztosítási díjakra 3.197,318 frt adatott ki.

Ezen biztosítási ágaknál a lefolyt évben káresetekre 5.257,939 frt fiztetett ki, s ez összegből a viszontbiztosítási részletek levonásával 2.758,564 frt a társaság terhére esik. Ezenkívül 177,900 frt a létező károokra tartatott fenn.

A tűzkár biztosítási üzlet a lefolyt évben nem mutathat fel kedvező eredményt, mert sok és jelentékeny tüzesetek fordultak elő, s a nagy verseny következtében a lefolyt évben is mérsékelni kellett a díjfeltételeket.

A jégkár biztosítások az olasz királyságban jövedelmet hoztak ugyan, ellenben az osztrák-magyar monarchiában kedvezőtlenek voltak.

A készpénz díjtétel tartalékok a tűz, szállítási biztosításoknál 1.193,040 frtra rugnak, a viszontbiztosításokra eső részletek levonása után. Ez összeg teljesen mentes az alkuszi járulékoktól, s mindenféle egyéb megterheltektől, mert az összes járulékok és illetékek már előbb levonásba helyeztetek. A tűzkárdíjtartalék a díjbevételek 54%-át képezi, a viszontbiztosítások levonásával.

A jégkár biztosítások külön alapja 150,000 forintról 250,000 frtra emeltetett.

Ezenkívül a társulat díjtárczája a több évi biztosításokból 13.206,696 frttal rendelkezik a múlt év végén mutatkozó 10.908,452 frttal szemben.

Az általános igazgatás értékpapírjaira az árfolyamok emelkedése következtében 12,460 frt 76 kr. nyereséget mutathatnak fel, melyből csak 460 frt 76 kr. az évi nyereséghez csatoltatott, 12,000 frt pedig az árfolyamok hanyatlása esetére fentartott tartalék emelésére hagyatott fenn. E mellett azon papírok, melyek sorsolás útján visszafizettetnek, nem a magasabb tőzsdéi árfolyamok, hanem alparin számítottak be.

A különböző díj- és káralapok kiegészítése és az összes kiadások levonása után a lefolyt évben az évi számla szerint megmaradó tiszta haszon **386,500** frtra rug; ebből 150,000 frt az életbiztosítási osztály számára külön biztosítási tartalék gyanánt tartatik fenn, 86,500 frt pedig az árfolyamok ingadozása esetére fentartott tartalék alap szaporítására fordított s még ezeken kívül **250.317** frt **90** kr. felesleg mutatkozik. Ebből az alapszabályok értelmében 20 százalék az általános nyeresémen tartalékálaphoz csatoltatott, s az igazgatók és számvizsgálók járulékaik levonása, továbbá az intézetbeli hivatalnokok takarékpénztára számára eső járulékok levonása után minden egyes részvényre **50** frt osztalék esik, mely jul. 3-án ki fog fizettetni.

A tartalékok összege 7.425,932 frtra rug, ebből az életbiztosítások díjtartalékára 5.096,465 frt, a tűzkár biztosítások díjtartalékára 1.271,440 frt, a szállítási biztosítások díjtartalékára 20.600 frt, a jégkárbiztosítások díjtartalék alapjára 250,000 frt, az árfolyamok ingadozása esetére fentartott tartalék alapra 161,500 frt, a nyereségi tartalék alapra 475,927 frt és az életbiztosítási osztály külön nyereségi tartalék alapjára 150,000 frt.

Az intézetbeli hivatalnokok takarékpénztára most, nyolcz évi fennállása után 171,673 frt 92 krunyi vagyonnal rendelkezik.

Miután a közgyűlés az igazgatók és számvizsgálók jelentését tudomásul vette, s különös meglegedését fejezte ki az általuk elért fényes üzleti eredmények felett, mi a társulat több tartalékának rendkívüli arányokban való emelkedésében mutatkozik, az igazgatóknak a felmentvény megadatott.

Ezután a napirenden lévő választások ejtettek meg: Salem Henrik igazgatósági taggá, Afenduli György revizorrá, gróf de Poja Emil Albert számvizsgáló helyettesnek ismét megválasztottak.

BUDAPESTI TÁRSAS POLGÁRI ÉS KERESKEDELMI ISKOLA

előbb HAMPEL ANTAL

Budapest, V. Nagy korona-utca 13. szám.

Ezen tanoda, melyet 50 év előtt Hampel Antal ur alapított, és mi azt már 16 év óta fenálló tanodánkkal egyesítettük, minden törekvésünk oda irányul, hogy ezen intézetnek kiérdemelt jó hírnevét megőrizve tanítványainkat alaposan képzett egyénekké neveljük. Hogy törekvésünket biztosan elérjük, iparkodtunk ismert jeles tanárok alkalmazása által célunkat biztosítani. **Tanítványaink az egyéves önkéntesi** vizsgálat letételére előkészítettnek. **Tanodánkkal tápintézet** van összekötve. A legközelebbi tanévre a beiratások **augusztus hó 27-én** veszik kezdetüket. Értesítőt kívánatra ingyen küldünk.

Az igazgatóság:

Prasszer József, igazgató.

Gross Gyula.

FÜHRER IGNÁCZ

(Lakik: Budapesten, Szerencsen-útcza 4. szám alatt.)

2-3

TANKÖNYVEI

a) magyar nyelven:

1. Magyartalanságok, betűrendben (kapható a szerzőnél és minden könyvárusnál.) Ara füzve: 40 kr.
2. Rendsz. Magyar Nyelvtan (felső nép-, polgári- és középiskolai használatra. A szerzőnél is kapható) 50 kr.
3. Nyelvtani példatár, 3 kötetke (Szerzőtárs; Schön József: a Franklin-Társulat kiadása.) 15-20 kr.
4. Számtani példatár, 5 kötetke, 2. kiadás (Tetteynél). 20-24 kr.
5. Hazai s általános földrajz, 9. kiadás (Grillnél). 30 kr.
6. Népiszkolai földrajz, (kisebb, Rautman-nál) 20 kr.
7. A magyarok Története, 14. kiadás, kötve (Aigner). 30 kr.
8. A Természetráj elemei, 5. kiadás, kötve (Kókai). 30 kr.
9. Világtörténet, jellemképekben (Laufer). 60 kr.

10. Kisebb Világtörténet, (Aigner kiadása). 40 kr.
11. Első okt. a Francia nyelvben, kiejt., kötve (Laufer). 30 kr.
12. Műzs I. könyve, pályanyertes fordítás (kapható Zilahinál). Kötve 40 kr.
13. „Emil, vagy a Nevelésről.” Irta Rousseau J. J. Franciaából fordította Führer Ignác, (Franklin T.) 2 frt 40 kr.

b) német nyelven:

14. Vaterl. und allg. Geografie, (bei Grill). 30 kr.
15. Geschichte der Ungarn, 6. Auflage (Aigner). 30 kr.
16. Weltgeschichte in Charakterbildern, (Laufer). 50 kr.
17. Praktische Lehrmethode der Ungar. Sprache (Laufer). 36 kr.
18. Praktische Lehrmethode der Franz. Sprache (Laufer), 30 kr.

Frank Henrik fiai

Ludwigsburgban

Cs. kir. szab. gyár

Linzben a Duna mellett.

10-10

Valódi FRANCK-kávé

Valamennyi pótkávé fajok közt a legerősebb, a leszaporább s így a legolcsóbb pótkávé faj.

2-5 kanál kávészemhez 1 kanál Frank-kávé veendő s e vegyüleből táplálós, erős, izletes és egészségesebb kávékat kapni, mint 4 kanál tiszta kávészemből.

Mindig frissen kapható az ország minden fűszerkereskedéseiben.

„A párisi cipőhöz.”

Valódi orosz bagaria eszizmák,

Vizhatlanságért jótállás.

Schwarz József.

Károly-körút, Károlykaszárnya 17. szám,

ajánlja gazdagon felszerelt cipőgyári raktárát nagyban és kicsinyben, saját készítménye által legjobb és legolcsóbb árúak elismerve, alapítottott 1866. évben.

Hölgyek számára:

Kommod cipők igen finom bőrből	1 frt 20 krtól 1 frt 50 krig
Divatós kommod cipők bőr vagy eberlasztáng vagy csokorral vagy díszítéssel	1 " 70 " 2 " 20 "
Regatta legfinomabb oberlasztáng divatos és elegáns	2 " 40 " 2 " 60 "
" finom szalon-lakból úgy szinte eberlasztáng vagy kesztyű bőrrel legújabb készítés	2 " 70 " 2 " 90 "
Eberlasztáng zügos topán rümás talppal 6" magas szarral	3 " 40 " 4 " - "
Legfinomabb kesztyűbőr topán Szalonlak boritékkal 6" magas szarral	4 " 50 " 5 " - "
Igen finom zerge vagy Chagrin topán 6" magas szarral	3 " 40 " 3 " 90 "

Urak számára:

Kommod cipők igen finom bőrből	1 " 90 " 1 " 20 "
Legfinomabb mainezi borjúbőr zügos topán	4 " - " 4 " 50 "
Borjúbőr topán erős kettős talppal munkások számára	3 " 50 " 3 " 80 "
Regatta Lak vagy borjúbőről	4 " - " 4 " 50 "
Szalonlak vagy borjúbőr zügos topán divatos és varrott talppal	4 " 50 " 5 " - "
Zerge vagy Chagrin topán erős talppal	4 " - " 4 " 50 "

Legnagyobb választék fi- leány és gyermekek cipőkből, úgy szinte legdivatosabb rüncös eszizmák mindenféle nagyságban. Vidéki megrendelések mérték vagy mintacipő szerint utatvét mellett pontosan teljesítenek. A t. cz. közönség saját érdekében kéretik „A Párisi cipőhöz” ezimet figyelembe venni. Részletes arjgyzék bérmentve beiktatják.